

REJA:

1 Deduksiya teoremasi

Gipotezalardan keltirib chiqarish Deduksiya teoremasi

DEDUKSIYA TEOREMASI:

- Deduksiya teoremasi. A gar A => B predikatla r hisobining formulasi bo'lib, A formuladan B formula keltirib chiqariluvchi bo'lsa, u holda A=> B ham predikatlar hisobining keltirib chiqariluvchi formulasidir.
- Teoremani isbot qilish sxemasini keltiramiz. Teorema isboti uchun quyidagilarni isbot qilish yetarli:
- Predikatlar hisobining har bir keltirib chiqariluvchi B formula uchun teorema to'g'ri.
- · B formula A dan iborat bo'lganda, teorema to'g'ri.
- Agar teorema $B_1 => B_2(x)$ formula uchun to'g'ri bo'lsa, u holda $B_1 \Rightarrow \forall x B_2(x)$ formula uchun ham to'g'ri.
- Agar teorema $B_1(x) \Rightarrow B_2$ uchun to'g'ri bo'lsa u holda $\exists x \ B_1(x) \Rightarrow B_2$ formula uchun ham to'g'ri.
- Agar teorema C formula uchun to'g'ri bo'lsa, u holda C formuladagi bog'liq o'zgaruvchilarni qayta nomlash, yoki erkin o'zgaruvcxilarni qayta nom lash, yoki o'zgaruvchi mulohazalarni o'rniga qo'yish, o'zgaruvchi predmetlarni o'rniga qo'yish, qoidalarini qo'llash natijasida hosil qilingan C formula uchun ham to'g'ri bo'ladi.

Gipotezalardan keltirib chiqarish Deduksiya teoremasi:

- $A_1, \ldots A_n$ (1) formulalar ro'yxati berilgan bo'lsin. B formulaning yuqorida keltirilgan ro'yxatdan keltirib chiqarilishi tushunchasini kiritamiz. (1) ro 'yxatni gipotezalar yoki farazlar ro 'yxati deb ataymiz.
- 1- ta'rif. $A_1, \ldots A_n$ (1) gipotezalar berilgan bo'lsin.
- 1. Har bir A_i (i=1,n) formula (1) ro'yxatdan keltirib chiqariluvchi formuladir.
- 2. Mulohazalar hisobining har qanday keltirib chiqariluvchi formulasi (1) ro'yxatdan keltirib chiqariluvchi formuladir.
- 3. Agar A,A=>B formulalar (1) ro 'yxatdan keltirib chiqariluvchi formulalar bo'lsa,B formula ham (1) ro'yxatdan keltirib chiqariluvchi formuladir.
- Agar (1) ro'yxat mulohazalar hisobining keltirib chiqariluvchi formulalaridan iborat bo'lsa, u holda, (1) ro'yxatdan keltirib chiqariluvchi formulalar sinfi mulohazalar hisobining keltirib chiqaruvchi formulalari sinfi bilan bir xil bo'ladi.
- A gar (1) ro'yxatdan B formula keltirib chiqariluvchi formula bo'lsa, $A_1, \ldots A_n$ | B ko'rinishda yozamiz. (1) ro'yxat bo'sh to'plam bo'lsa, | B mulohazalar hisobiing keltirib chiqariluvchi formulasi hosil bo'ladi.

• 2 - Deduksiya teoremasi. Agar $A_1 \dots A_n$ (1) ro'yxatdan B formula keltirib chiqarilsa, u holda

$$A_1 \Rightarrow (A_2 \Rightarrow (\dots (A_n \Rightarrow B) \dots))$$

Formula mulohazalar hisobining keltirib chiqariluvchi formulasidir.

Avval $A_1, ..., A_n \mid -B$ boʻlsa, $A_1, ..., A_{n-1} \mid -A_n \Rightarrow B$ ekanligini isbot qilamiz. Isbotni matematik induksiya usuli bilan olib boramiz.

Farazqilaylik , B mulohazalar hisobining keltirib chiqariluvchi formulasi boʻlsin. U holda 2.6 teoremaga asosan ixtiyoriy A formula uchun |-- A => B xususan, $|--A_n|$ => B . Demak $A_1, \dots, A_n$ | $-A_n \Rightarrow B$

Endi, B formula $A_1, \ldots, A_n$ formulalardan biri boʻlsin. Aniqlik uchun B formula $A_i (i \in \{1, \ldots, n\})$ formuladan iborat boʻlsin. U holda, I, aksiomaga koʻra $|-A_i|$ $\Rightarrow (B \Rightarrow A_i)$. B ni A_n bilan almashtirsak $A_i \Rightarrow (A_n \Rightarrow A_i)$. Hosil boʻlgan formula mulohazalar hisobining keltirib chiqariluvchi form ulasi b oʻlganligi sababli $A_1 \ldots A_n$ roʻyxatdan keltirib chiqariluvchi formuladir. A . formula esa roʻyxatda bor, demak, u ham berilgan roʻyxatdan keltirib chiqariluvchi formula b oʻladi. Bundan, MP qoidaga koʻra An => A. ham berilgan roʻxhatdan keltirib chiqariluvchi formuladir, ya'ni $A_1, \ldots, A_n$. Shunday qilib, $A_1, \ldots, A_n |-B$ boʻladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

A. S. YUNUSOV MATEMATIK MANTIQ VA ALGORITMLAR NAZARIYASI ELEMENTLARI

E u l e r L. (Leonb Kulero) Solvtio problematis ad geometriam sitvs perlinentis. C o m m e n t A c a d c m ia e Sci I. Petropolitanue. 8, 1736. p. 128-140.

- 2. S o le e v Π . Ordering in C o m p lica ted Problem s. In 14-th British C om binatorical Conference. Keele, G B . July, 1993. Abstracts, p. 96-98.
- 3. To 'r a y ev H.T.. Azizov I., Otaqulov S. Kombinatorika va grallar nazariyasi: Uslubiy qollam na. Samarqand: SamDlJ nashri. 2006. 263 bet.
- 4. Алек сеев В.Б.. К удрявцев В.К.. Ошоженко А.Д., Ябл онский С.В. идр. Методическая разработка покурсу "Ма течагичеекая.кийка идискретная мате матика". 1980.
- 5. В ор обь ев Н. Н. Числа Фибоначчи. М., «Наука», 1969.
- 6. Гаврилов М.Д., Девятков В.В.. 11\ пы реи К.И. Логическое проектирование дискретных автоматов. М.. «Наука». 1977.